

Raadsvoorstel

Onderwerp	Garantstelling voor duurzame energie opwekking van REB-NOT		
Portefeuillehouder	H.J.M. Nijhuis		
Team	Duurzaamheid	Datum	25 januari 2022
Agendapunt (invulling door Griffie)		Zaaknummer	21Z01925
		Documentnummer	21.0033425

Wij stellen u voor te besluiten om:

Geen wensen en bedenkingen in te dienen met betrekking tot het voorgenomen besluit van het college van burgemeester en wethouders om in te stemmen met het garant staan voor aanvragen tot een bedrag van € 1 miljoen voor leningen voor de opwekking van duurzame energie aan de Coöperatie Regionaal Energiebedrijf Noordoost Twente en de daarin deelnemende coöperaties, stichtingen en verenigingen en daar de garantstelling te kwalificeren als invulling van de publieke taak in de zin van de Wet Fido tot en met 31 december 2024.

Inleiding

De energietransitie is in alle opzichten een uitdagende opgave waarvoor we als totale samenleving staan. Gemeenten hebben in deze energietransitie een regierol toebedeeld gekregen. De NOT-gemeenten hebben ervoor gekozen om daarin een stimulerende/faciliterende rol en eventueel een zelf ontwikkelende rol te spelen. Uw raad heeft hiertoe de motie '*Losserse Energie Opwekking door de gemeente Losser*' aangenomen. Ook in de gemeenten Tubbergen en Dinkelland zijn vergelijkbare moties aangenomen.

Met de oprichting van het REB-NOT is het belangrijk dat dit gezamenlijke energiebedrijf van gemeenten en Lokale Energie Initiatieven uit de gemeente ook een goede financieringsbasis heeft voor het uitvoeren van haar projecten. Projecten worden voor 80% gefinancierd door een door de gemeente te garanderen senior geldlening (hoofdlening) en voor 20% met een achtergestelde geldlening door leden van energiecoöperaties.

Door het uitgangspunt te hanteren dat er geleend kan worden tegen een zo laag mogelijke rente voor de senior lening ontstaat er meer ruimte voor het verstrekken van een goede rente op de achtergestelde geldlening en ruimte voor gezamenlijk te bepalen doelen, zoals het bestrijden van energiearmoede en het financieren of ondersteunen van nieuwe initiatieven voor duurzame energie.

Oldenzaal geen actief aandeelhouder

Oldenzaal heeft aangegeven niet als actief aandeelhouder aan het Regionaal Energiebedrijf Noordoost Twente deel te nemen maar zal het energiebedrijf wel financieel ondersteunen.

Beoogd effect

Met haar garantstelling zorgt de gemeente ervoor dat projecten voor de opwekking van duurzame energie die worden gerealiseerd als lokaal eigendom door REB-NOT of een lokale energiecoöperatie tegen een zo laag mogelijke rente, waardoor er een groter financieel resultaat wordt bereikt. Dit financiële resultaat komt ten goede aan de inwoners van de gemeente, waardoor

deze als gemeenschap niet alleen de lasten ervaart, maar ook de lusten van het opwekken van duurzame energie.

Met haar garantstelling geeft de gemeente een belangrijk signaal af richting inwoners dat ze staat voor het realiseren van projecten voor het opwekken van duurzame energie als lokaal eigendom.

Argumenten

1.1 *Vorming Regionaal energiebedrijf is belangrijke schakel.*

De vorming van het Regionaal Energiebedrijf Noordoost Twente (zie apart voorstel) zien wij als een belangrijke schakel in het realiseren van zowel de kwantitatieve als de kwalitatieve taakstelling vanuit de RES Twente. Als gemeenten en inwoners dit gezamenlijk oppakken in een regionaal energiebedrijf biedt dit meer kansen voor het behouden van de opbrengsten voor de lokale gemeenschap. En kunnen daarmee ook mogelijkheden worden gegenereerd voor het bestrijden van energiearmoede en nieuwe initiatieven.

Om zoveel mogelijk geld beschikbaar te krijgen voor de gemeenschap en iedereen mee te kunnen laten doen, is het belangrijk om zo goedkoop mogelijk geld te kunnen lenen. Het college wil dit faciliteren met een gemeentelijke garantstelling op aan te trekken kapitaal.

1.2 *Garantstelling biedt mogelijkheden voor multipliereffecten voor locatie-eigenaren.*

Energiecoöperaties kunnen weliswaar op de markt lenen, maar de rentes zijn hoger: 2% bij Energiefonds Overijssel, nog hoger bij het door Energie Samen in samenwerking met Rabobank, Triodos en ASN opgerichte Realisatiefonds) en nog weer hoger als rechtstreeks bij reguliere banken wordt geleend. Bovendien gelden er beperkingen bij het maximaal met de senior lening te financieren vreemd vermogen (bij het Realisatiefonds maximaal 75%), waardoor het lokale voordeel van de hefboomwerking van goedkoop vreemd vermogen verder beperkt wordt.

Een belangrijke beperking is ook dat deze alternatieven alleen de productie-installatie financieren en niet de door de coöperatie aan een dakeigenaar te betalen voorschot of afkoopsom van een 15-16-jarige dakvergoeding. Dit laatste is een belangrijke voorwaarde om dakeigenaren te bewegen hun dak beschikbaar te stellen aan de coöperatie voor de plaatsing van zonnepanelen. Uit ervaringen in Hof van Twente is gebleken dat vooral agrariërs het erg aantrekkelijk vinden om met het direct na plaatsing van de panelen door de coöperatie te ontvangen voorschot of afkoopbedrag in eigen panelen te investeren om zo met gebruik van de Salderingsregeling met eigen panelen in de stroombehoefte van het bedrijf te voorzien. De gemeentelijke financiering werkt dan als een multiplier: het leidt niet alleen tot plaatsing van panelen door de coöperatie, maar ook door plaatsing van panelen door de ondernemer zelf. Die laatste bespaart door gebruik van de Salderingsregeling overigens substantieel op zijn stroomkosten. Van de SCE-projecten in Noordoost Twente die in 2021 voor agrarische daken zijn aangevraagd investeren 7 van de 8 agrariërs op deze manier in hun eigen energieopwekking.

1.3 *Een principebesluit over garantstelling door het college is nu van belang.*

Het Regionaal Energiebedrijf Noordoost Twente en de aangesloten coöperaties kunnen op basis daarvan de projecten ontwikkelen en de daarvoor benodigde subsidies via SCE en SDE++ aanvragen. De SCE start een nieuwe openstellingsronde per 1 maart 2022, die voor de SDE in 2022 is nog niet bekend gemaakt. Het is van belang voor de coöperaties om tegen die tijd een aantal projecten volledig voorbereid te hebben, want voor de SCE geldt: wie het eerst komt die het eerst maalt.

1.4 *Maximaal gebruik maken van subsidieregelingen.*

Wij willen het aanbieden van voordelige lokaal opgewekte groene stroom stimuleren. De in oprichting zijnde Coöperatie Regionaal Energiebedrijf Noordoost Twente en de deelnemende coöperaties afzonderlijk hebben als doel zo veel mogelijk lokaal duurzame energie op te

wekken met gebruik van de Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking (SCE) en de Subsidieregeling Duurzame Energie (SDE++) van de Rijksoverheid.

De SCE biedt mogelijkheden om zowel inwoners te laten investeren in projecten, maar ook kan ervoor gezorgd worden dat inkomen geen belemmering voor deelname aan de coöperatie is.

1.5 *Uitvoering garantstelling door college*

De uitvoering van de Garantstelling is een bevoegdheid van het college. Dit is geregeld in het Treasurystatuut.

1.6 *Raad in positie brengen*

Alhoewel de uitvoering van de Garantstelling een bevoegdheid van het college is, is het gezien de mogelijke risico's van belang de raad in positie te brengen om haar controlerende rol uit te kunnen voeren. Voor aanvragen boven € 1 miljoen geldt dat deze voor '*wensen en bedenken*' worden voorgelegd aan de gemeenteraad. De daadwerkelijke afweging tot garantstelling voor projecten zal altijd worden gemaakt op basis van de te verstrekken businesscase.

1.7 *Risico's zijn beperkt*

Het projectplan voorziet in projecten met 80% financiering via een seniorlening met garantstelling van de gemeente. De overige 20% financiering wordt aangeboden als een achtergestelde annuïtaire geldlening, met een looptijd van 15 jaar aan leden van de coöperaties.

De gemeente loopt met haar garantstelling beperkte risico's. De 20% particuliere financiering is eerst-risicodragend (achtergestelde lening), waardoor de afbetaling van de te garanderen senior geldlening aan weinig risico's gebonden is.

De gemeenten lopen feitelijk zelfs pas als derde risico. Negatieve resultaten komen namelijk eerst en laste van het eigen vermogen van de REB-NOT/coöperaties, dus feitelijk ten laste van het aan de leden uit te keren voordeel.

Deze risico's worden door REB-NOT en de aansloten coöperaties verder beperkt doordat het uitgangspunt in het projectplan voor projecten voorziet in een kasstroom die ruim hoger ligt dan de uitgaven die aan rente en aflossing en overige exploitatielasten moeten worden gedaan.

1.8 *Voor elke project een sluitende businesscase.*

Voor het Regionaal Energiebedrijf Noordoost Twente is een globaal projectplan opgesteld (zie apart raadsvoorstel). Per project zal een businesscase worden opgesteld, waarbij het uitgangspunt is dat voordat tot uitvoering wordt besloten de businesscase rendabel zal dienen te zijn. Hierop wordt alleen een uitzondering gemaakt als het maatschappelijk belang van een project dermate groot wordt geacht door één of meer gemeenten, dat de onrendabele top door hen financieel wordt afgedekt.

1.9 *Alle inwoners kunnen deelnemen en profiteren.*

Uitgangspunt voor elke businesscase is dat alle inwoners kunnen deelnemen en profiteren, ongeacht hun inkomen en dat er daarnaast voor ook de mogelijkheid bestaat voor inwoners om financieel te participeren als ze daartoe financieel in staat zijn. In de praktijk blijkt hier voldoende animo voor te zijn.

1.10 *Opwekking van duurzame energie door coöperaties is een taak met publiek belang*

Gezien de taakstelling en opgave vanuit de RES en de regierol die gemeenten hebben ontvangen van de rijksoverheid wordt het hoofddoel van de op te richten coöperatie Regionaal Energiebedrijf Noordoost Twente en de deelnemende individuele coöperaties, namelijk het opwekken van duurzame energie, als zaak van gemeentelijk belang aangemerkt en is garantstelling te beschouwen als invulling van de publieke taak van de gemeente.

Op grond van de Wet Fido en de Nota geldleningen en garantstellingen dient de gemeenteraad deze zienswijze te onderschrijven om tot garantstelling te kunnen overgaan. Wij menen dat hiervan sprake is, omdat zonder garantstelling de financiering van de projecten niet of tegen een hogere prijs tot stand komt. Hoge financieringskosten betekenen dat er te weinig middelen in de businesscase overblijven om in de lokale gemeenschap te kunnen besteden. Tenslotte wordt het hierdoor mogelijk gemaakt dat ieder inkomen kan meedoen met en profiteren van de opwekking van duurzame energie. Met deze wetenschap is onzes inziens uitstekend te verdedigen dat hier sprake is van een taak met publiek belang.

1.11 Tijdelijke garantstelling stimuleert

Voor de garantstellingen is een einddatum opgenomen. In het Treasurystatuut gemeente Losser 2021 staat dat de gemeente een terughoudende opstelling inneemt over het verstrekken van een garantie. Wij vinden alternatieve energieopwekking op grote schaal dermate belangrijk, dat dit het instrument van 'garantstellingen' in ieder geval tijdelijk rechtvaardigt. Voorgesteld wordt tot uiterlijk 31 december 2024. Eventuele verlenging is afhankelijk van de resultaten van de evaluatie die in de tweede helft van 2024 plaatsvindt.

Kanttekeningen

1.1 Alternatief

Het alternatief is geen mogelijkheid te creëren tot het verstrekken van een garantstelling. Daarmee wordt een mogelijkheid van het REB-NOT en de deelnemende coöperaties om tegen een aantrekkelijke rente projecten te realiseren niet ingezet.

Het gevolg zal zijn dat projecten tegen hogere renten dienen te worden gerealiseerd, waarbij er minder geld beschikbaar komt voor de inwoners van de gemeenten.

Een alternatieve manier zou het verstrekken van geldleningen vanuit de gemeente zijn. Dit zou kunnen vanuit een Energiefonds zoals dit momenteel in een aantal gemeenten al actief is of via afzonderlijke leningen.

Op dit moment zijn de rentes vanuit deze Energiefondsleningen hoger dan de rentes met garantstelling. Deze leningen zijn in het algemeen ook bedoeld voor individuele ondernemers en organisaties voor het realiseren van hun eigen projecten. En kunnen daarmee niet aanwezen worden als publieke taak.

Indien ook projecten van REB-NOT en deelnemende coöperaties hier gebruik van zouden moeten maken, zal er een veel groter beslag worden gelegd op de gemeentelijke financiën.

Nadeel van direct afzonderlijk door de gemeente zelf te verstrekken leningen is dat die op de balans moeten worden opgenomen, dat de gemeente er een stukje bankfunctie bijneemt en dat er in de systematiek van gemeentelijke totaalfinanciering een omslagrente voor de lening moet worden gerekend. Die omslagrente kan fors afwijken van de actuele rente waartegen de gemeente leent. Omslagrente kan vermeden worden door projectfinanciering te hanteren, maar dat vergt extra besluitvorming en levert mogelijk precedënten in relatie tot andere door de gemeente te financieren projecten.

Het voorkomen van de bankfunctie is de belangrijkste reden om het zelf verstrekken van geldleningen uit te sluiten in de Nota geldleningen en garanties.

Risicoparaagraaf

Grootschalige energieprojecten omvatten 2 fasen: een ontwikkelfase die zekere mate van risico's heeft en een realisatiefase na financial close, die nauwelijks risico's met zich meebrengt.

Voor (eventuele) leningen in de ontwikkelfase bestaat bijvoorbeeld de mogelijkheid om gebruik te maken van het ontwikkelfonds van de provincie Overijssel of dit lokaal te crowdfunderen.

Leningen bij de BNG met garantstelling door de gemeente(n) worden uitsluitend aangevraagd en verstrekt voor de realisatiefase van het project.

Een project waarvoor een lening met garantstelling wordt aangevraagd moet voldoen aan de voorwaarden van financial close (subsidiebeschikking, recht van opstal, instemming

opstalverzekeraar, transportindicatie netbeheerder enz.) om tot uitvoering te kunnen overgaan. Onderdeel van de financial close is ook de beoordeling of aan alle voorwaarden is voldaan om het project voldoende financieel rendabel te doen zijn.

Financiële dekking van het voorstel

Er is geen financiële dekking benodigd voor de uitvoering van dit voorstel uitgaand van een verwacht laag risico.

Mocht onverhoopt in het onverwachte geval er toch aanspraak gemaakt moeten worden op de garantstelling dan is daar geen dekking voor. In dat geval moet er aanspraak worden gemaakt op de algemene reserve.

Participatie

Dit voorstel leent zich niet voor een uitgebreide burgerparticipatie.

Wel is er uitgebreid met diverse vertegenwoordigers van Lokale Energie Initiatieven (LEI's) in Noordoost Twente gesproken.

Vervolg

Na positief besluit op dit raadsvoorstel kunnen het Regionaal Energiebedrijf Noordoost Twente en de deelnemende coöperaties, stichtingen en verenigingen verder met het ontwikkelen van projecten in het kader van de opwekking van Duurzame Energie.

In de jaarrekening zal jaarlijks verslag worden gedaan van de verstrekte garantstellingen. Voorgesteld wordt om na 2,5 jaar te evalueren en de resultaten van de evaluatie aan de raad van Losser te verstrekken. Indien er eerder dan 2,5 jaar na oprichting cumulatief €10 miljoen aan garantstellingen worden verleend zal er eerst een evaluatie worden gehouden voordat er verdere garantstelling worden verleend.

Bijlagen

Datum	Corsa doc. nr.	Omschrijving
18-01-2022	21.0013529	Treasurystatuut gemeente Losser 2021

Het college van burgemeester en wethouders van Losser; 8 maart 2022

secretaris,

drs. J. van Dam

burgemeester,

G.J. Kok MDR